

WET PRIVATE OPSPORING

*De wisselwerking tussen de publieke en
private opsporing*

studiedag CPS 4 december 2025

dr. Pieter Tersago

Inleiding

- Ratio legis WPO
 - Kwaliteit private opsporing
 - Rechtsbescherming betrokkene (AVG)
 - **Duidelijke afbakening publieke opsporingsdiensten**
 - **Geen grey policing/ “schaduwtraject” voor politiewerk**
- **TOCH “complementair aan de publieke fraudebestrijding”**
 - Verticale fraude versus horizontale fraude
 - Overbelasting politie en Justitie
 - Eigen (bewijs)rol BP in de strafprocedure

Inleiding

- Geen *chinese walls* maar **gecontroleerde wisselwerking tussen privaat onderzoek en strafrechtelijk onderzoek**
 - Bewijsrol burgerlijke partij
 - Meldplicht private onderzoeker
 - Informatieplicht private onderzoeker
 - Onderzoeksrapport/dossier als bewijs in strafzaken
- Ruimte voor ruimere samenwerking?
 - Proactief overleg OM/OR – parallel privaat onderzoek?
 - Private onderzoekers in ‘onderaanneming’?

De muur tussen private en publieke opsporing

Onderscheid PO - SO

Privaat onderzoek

- Vergunde private onderzoekers
- In opdracht van opdrachtgever met gerechtvaardigd eigen belang
- Inlichten vergaren om diens belangen in het kader van een te vrijwaren (...)

Strafonderzoek

- Politie, inspectiediensten, gerechtelijke overheden
- Wettelijke opdracht (15 WPA/ 8 Sv.)
- Algemeen belang
- À charge en à décharge

PO is geen strafrechtelijk onderzoek

- PO ≠ *krachtens de wet uitgeoefende activiteiten van ambtenaren en agenten van openbare diensten, belast met in de wet bepaalde bevoegdheden van gerechtelijke of bestuurlijke politie of inlichtingenopdrachten of met een andere wettelijk of reglementair bepaalde onderzoeksopdracht of –bevoegdheid (artikel 4, 4° WPO)*

PO is geen strafrechtelijk onderzoek

- Wetgever wil duidelijke afbakening:
 - geen *grey policing* (MvT, 74)
 - Geen inmenging in politieopdrachten of ongepaste samenwerking (MvT, 4-6)
- Een Privaat onderzoek is géén strafrechtelijk onderzoek
 - Bevestigd door Cass. 23 april 2024, P.23.1632.N
 - Artikel 6 EVRM is niet van toepassing
- Een privaat onderzoek is geen onafhankelijk onderzoek (MvT, 18)

Cass. 23 april 2024, P.23.1632.N

4. Het onderzoek waarmee een private onderneming, zonder de betrokkenheid van enige overheidsinstantie bevoegd voor de opsporing en de vervolging van misdrijven, een interne inspectiedienst gelast naar een mogelijk strafbaar feit waardoor die onderneming kan zijn benadeeld, maakt geen strafvervolging uit in de zin van artikel 6.1 EVRM. Die onderneming en haar interne inspectiedienst zijn immers geen instanties die van overheidswege zijn gemachtigd om misdrijven op te sporen of te vervolgen. Bijgevolg leeft de persoon die met zijn toestemming door de interne inspectiedienst van een private onderneming wordt ondervraagd als mogelijke dader van een door die dienst onderzocht feit, vanaf het tijdstip van die ondervraging nog niet onder de dreiging van een strafvervolging. Dat tijdstip maakt dan ook geen aanvangspunt van de redelijke termijn uit. Dat het onderzoek, in functie van de erdoor aan het licht gebrachte gegevens, nadien aanleiding kan geven tot het instellen van een strafvervolging en dat de ondervraagde persoon zich tijdens dat onderzoek wil laten bijstaan door een advocaat met het oog op de organisatie van zijn verdediging, doet aan het voorgaande geen afbreuk.

Cass. 23 april 2024, P.23.1632.N

6. Artikel 6 EVRM is in beginsel niet van toepassing op onderzoeken naar feiten die een misdrijf kunnen opleveren en naar mogelijke daders ervan, wanneer die onderzoeken niet zijn gevoerd door of met de betrokkenheid van een bevoegde opsporings- of vervolgingsinstantie. Dit is in de regel het geval voor wat betreft een onderzoek naar eventuele strafbare feiten en daders, dat wordt uitgevoerd door de interne inspectiedienst van een private onderneming die een mogelijk slachtoffer van die feiten is.

7. Dit staat niet eraan in de weg dat er lastens een beklaagde slechts een strafrechtelijke veroordeling kan worden uitgesproken na een procedure die in haar geheel eerlijk is verlopen. In zoverre er geen sprake is van foltering of onmenselijke behandeling, kan daarbij onder meer rekening worden gehouden met de kwaliteit, de betrouwbaarheid en de accuraatheid van het tijdens het private onderzoek verzamelde bewijsmateriaal, de omstandigheden waarin dat bewijsmateriaal is verkregen en de mate waarin de beklaagde in de loop van de strafprocedure in de gelegenheid is gesteld de authenticiteit van het bewijsmateriaal aan te vechten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan. Het staat verder aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van alle hem aldus overgelegde bewijselementen, alsook de juistheid en geloofwaardigheid van de betwisting ervan, te beoordelen.

Wettelijke waarborgen

- Onverenigbaarheden politie (artikel 30 WPO)
- Verboden onderzoeksdomeinen (artikel 57 WPO)
- Geen politionele bevoegdheden (artikel 81 WPO)
- Geen verwerking info uit politionele gegevensbanken (artikel 95 WPO)
- Gecontroleerde informatieuitwisseling (artikel 102-104 WPO)

Wisselwerking WPO - strafonderzoek

Checkpoint Charlie

- Strikte scheiding private versus publieke opsporing, maar wel ruimte voor gecontroleerde input van de private onderzoeker in strafprocedure
- BP eigen bewijsrol
- Meldingsplicht en informatieplicht

Burgerlijke partij

- BP = formele procespartij – burgerlijke vordering met oog op herstel of vergoeding schade geleden door een misdrijf
 - Eenvoudige klacht (eventueel registreren als benadeelde persoon) – later voegen als BP
 - Klacht met burgerlijke partijstelling voor OR – initieert de strafvordering
 - Rechtstreekse dagvaarding
- Niet alleen OM, maar ook BP draagt bewijslast

Burgerlijke partij

- Niet alleen OM, maar ook BP draagt bewijslast
- Onderzoeksrapport als stavend stuk: Cass. 27 juni 2017, P.15.0814.N
 - Geen overname taak OM
 - Geen voorafgaandelijke toelating OM/OR vereist
 - Zie ook Cass. 2024: nog geen strafvervolgning
 - Kan perfect als bewijs
 - Op voorwaarde tegenspraak
 - Vrije bewijswaardering (zie ook 101 WPO)

Burgerlijke partij

8. Het onderdeel voert schending aan van artikel 6 EVRM, alsook miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en objectiviteit: het arrest oordeelt dat de verweerder de taak van het openbaar ministerie niet uitvoert wanneer zij een privédetective vraagt om het bestaan van uitgaven als gevolg van verblijf in ziekenhuizen of medische behandelingen te onderzoeken, hoewel het de taak van een burgerlijke partij is om haar schade te bewijzen, maar niet het bestaan van het misdrijf zelf.

9. Een burgerlijke partij moet niet alleen het bestaan van haar schade bewijzen, maar ook de aanwezigheid van alle bestanddelen van het misdrijf waarop zij haar vordering steunt.

Het onderdeel dat uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt naar recht.

Burgerlijke partij

2. Ter ondersteuning van haar stelling waarvan zij de bewijslast heeft, kan de burgerlijke partij alle door haar vergaarde bewijsmiddelen aan de rechter voorleggen, waaronder de resultaten van een onderzoek op haar verzoek uitgevoerd door een privédetective. Geen bepaling verplicht een burgerlijke partij om voorafgaandelijk aan de onderzoeksrechter, de onderzoeksgerechten of het vonnisgerecht daartoe het stellen van deze onderzoekshandelingen te vragen.

In zoverre het onderdeel uitgaat van een andere rechtsopvatting, faalt het naar recht.

3. De enkele omstandigheid dat dergelijk onderzoek door de burgerlijke partij eenzijdig gevoerd wordt, belet de rechter niet vrij de bewijswaarde van de gegevens ervan die aan de tegenspraak der partijen zijn onderworpen en die de beklaagde bijgevolg naar hun juistheid en authenticiteit kan betwisten, te beoordelen. Dit levert geen miskennis op van het recht van verdediging noch van het recht op een eerlijk proces, waarvan de wapengelijkheid deel uitmaakt.

Meldplicht PO

- Artikel 102 WPO
 - Opdrachthouder of private onderzoeker
 - Feiten duidelijk en aanwijzingen die PO (redelijkerwijze kon) kennen dat ze 'misdaad of wanbedrijf' (zullen) zijn
 - Of weet dat ze voorwerp OO/GO
 - Dadelijk en schriftelijk
- (KB nadere inhoud, de nadere regels en de vorm van de melding)

Meldplicht PO

- Niet van af te wijken (WPO is van openbare orde)
- ‘duidelijk en aanwijzingen’ biedt wel ruimte om moment meldplicht op te schuiven tot na (eerste) onderzoek
 - MvT: geen vage geruchten
- Vanaf dan controle PO stuk kwijt (artikel 103)
 - OM algemeen opsporingsplicht en – recht
 - Kan strafonderzoek initiëren
 - Sepot/buitengerechtelijk/dagvaarden

Meldplicht PO

- Vanaf dan controle PO stuk kwijt (artikel 103)
 - OM/OR kan eisen PO te schorsen of beëindigen
 - Niet rapporteren OO/GO aan opdrachtgever, tenzij toestemming OM/OR
 - Niet meedelen OO/GO aan betrokkene + Uitzondering kennisgevingsplicht betrokkene (artikel 79)
 - Opdrachtgever kan wel gevolg geven aan rapport!

Meldplicht PO

- Artikel 104: de opdrachthouder en de privaat onderzoeker verstrekken zonder verwijl alle inlichtingen en documenten waartoe (...) de gerechtelijke overheden, in het raam van hun respectieve bevoegdheden, hen verzoeken.
 - Specifiek mandaat vereist
 - dus niet onderling uitwisselen met politie!

Nietig onderzoeksrapport

- Via klacht of via meldingsplicht kan onderzoeksrapport in strafonderzoek belanden
- Belang nauwgezet naleven verplichtingen WPO
 - Strafrechter kan onderzoeksdossier 78 WPO opvragen teneinde rechtmatigheid bevindingen na te kijken
 - Geen 6 EVRM maar wijze waarop privaat onderzoek is verlopen kan wel meespelen in de beoordeling recht op een eerlijk proces
 - Belang tegenspraak (in PO of in SO – belang transparantie!)
 - Artikel 101 nietigheidssancties!!

Nietig onderzoeksrapport

- Artikel 101 nietigheidssancties!!
 - Vergunningsplicht
 - Verboden onderzoeksdomeinen
 - Reglement WN
 - Geen politionele onderzoekshandelingen
 - Verboden observatie
 - Gebruik onrechtmatig verkregen info
 - Gebruik in ander onderzoeksdossier

Nietig onderzoeksrapport

- Nietigheid = einde verhaal?
- Alleen de aangetaste bevindingen (MvT, 72)
- In principe bewijsvoeging geen ontvankelijkheidsvereiste BPS
- ‘witwassen’ tijdens strafonderzoek?

Nietig onderzoeksrapport

- ‘witwassen’ tijdens strafonderzoek?
 - Onderscheid aangifte versus strafrechtelijke bewijsgaring (Cass. 30 mei 1995, P.93.0946.N; Cass. 23 april 2002, P.01.0277.N; Cass. 24 september 2013, P.13.0317.N)

Nietig onderzoeksrapport

- ‘witwassen’ tijdens strafonderzoek?
 - Wanneer eenzelfde gegeven wordt opgeleverd door meerdere opsporings- of onderzoekshandelingen die niet uit elkaar voortvloeien, dan heeft de enkele vaststelling dat één van die handelingen onregelmatig is niet tot gevolg dat dit gegeven, in zoverre het wordt opgeleverd door een andere, regelmatige handeling, voor de strafrechter geen regelmatig verkregen bewijselement meer kan uitmaken (Cass. 14 november 2023, P.23.0759.N).

Nietig onderzoeksrapport

- ‘witwassen’ tijdens strafonderzoek?
 - Dus wel opening om sv. alsnog verder te zetten
 - Wel rekening houden met
 - Artikel 6 EVRM
 - Loyauteit van het strafonderzoek

Another brick in the wall?

- Rechtsleer belicht “informeel overleg” met OM/OR
 - Afstemmen in welke mate private opsporing nog kan?
 - Private opsporingshandelingen in opdracht van OM/politie?

Another brick in the wall?

- Afstemmen in welke mate private opsporing nog kan?
- Art. 103 WPO. De procureur des Konings en/of de onderzoeksrechter die kennis heeft van opdracht van private opsporing kan de private onderzoeker, de opdrachthouder en/of de opdrachtgever **gelasten hetzij de opdracht van private opsporing tot een door hem bepaalde datum op te schorten, hetzij het onmiddellijk en definitief te beëindigen.**
- A contrario: kan private onderzoeker fiat geven nog verder te werken

Another brick in the wall?

- Afstemmen in welke mate private opsporing nog kan?
 - Cass. 24 april 2007, P.07.0068.N

13. De enkele omstandigheid dat de onderzoeksrechter gelast is met het onderzoek van een misdrijf belet de burgerlijke partij niet om, zelf of door een privé-detective, met betrekking tot het schadegeval dat het gevolg is van dat misdrijf, een intern onderzoek te doen en de aldus ingewonnen inlichtingen aan de onderzoeksrechter mede te delen. Hierdoor worden de regels met betrekking tot de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie niet miskend.

Het staat dan de onderzoeksrechter de betrouwbaarheid van die gegevens na te gaan teneinde de beklaagde toe te laten zich daarop te verdedigen. Ook kan de beklaagde van zijn kant zelf andere inlichtingen inwinnen die de door de burgerlijke partij verkregen gegevens tegenspreken. De feitenrechter zal de bewijswaarde van al die gegevens vrij beoordelen. Die handelswijze levert geen miskenning van het beginsel van de loyaliteit van de bewijsvoering, van de wapengelijkheid of van het recht van verdediging op.

Another brick in the wall?

- Afstemmen in welke mate private opsporing nog kan?
- Eventueel afstemmen bepaalde onderzoekshandelingen niet te stellen, bijv. teneinde verdachte niet te verontrusten?
- Afstemmen welke onderzoekshandelingen nuttig?
- Impact op artikel 6 EVRM?? (Cass.)

Another brick in the wall?

- Grenzen aan het privaat onderzoek tijdens strafprocedure: verboden onderzoeksdomeinen (57 WPO)
- **Niet openbaar gemaakte verdenkingen ingevolge een OO of GO, vervolgingen of veroordelingen, administratieve sancties of veiligheidsmaatregelen**
 - Tenzij noodzakelijk voor beheer eigen geschillen (artikel 10, §1, 1° WGB)
 - Tenzij toestemming betrokkene (artikel 10 §1, 5° WGB)
- **Geschillen voorgelegd aan hoven en rechtbanken tot aan uitspraak**
 - Quid gerechtelijk onderzoek (° Sv.)?
 - Quid regeling rechtspleging?
 - Quid rechtsmiddelen?

Another brick in the wall?

- Grenzen aan het privaat onderzoek tijdens strafprocedure: artikel 103 WPO
 - Op straffe van strafsancties
 - Verloop OO/GO niet belemmeren
 - Hierover niet communiceren/rapporten (tenzij toestemming OM/OR)
 - Info aan derden of betrokkenen meedelen
- *Ervaringen van de zaal?*

Another brick in the wall?

- Private opsporingshandelingen in opdracht van OM/politie?
- Geen onderzoeksdaden voorbehouden aan politie/gerechtelijke overheden (artikel 81 WPO)
- Andere onderzoeksdaden (met name die uit WPO) wel, in “onderaanneming” politie en justitie?
 - Cf. S. DE MEULENAER et al., *Fraude en onrechtmatig handelen in uw organisatie. Van melding tot privaat onderzoek*, LEA Uitgeverij, 2024, 114.

Another brick in the wall?

- *Lijkt m.i. niet te kunnen...*
- *krachtens de wet uitgeoefende activiteiten van ambtenaren en agenten van openbare diensten, belast met in de wet bepaalde bevoegdheden van gerechtelijke of bestuurlijke politie of inlichtingenopdrachten of met een andere wettelijk of reglementair bepaalde onderzoeks-opdracht of –bevoegdheid (artikel 4, 4° WPO)*
- Visie COC inzake private veiligheid/dronebedrijven
 - Politionele opdrachten kunnen niet worden uitbesteed
 - Ook niet in kader van verwerkersrelatie

Another brick in the wall?

- Eventueel als technisch raadsman OM (43 Sv.)
 - Geen deskundige (geen eed)
 - Geen vorm- of persoonsvoorwaarden
 - Technische expertise, geen delegatie van onderzoek
- Als gerechtsdeskundige? (eed/register)
 - Dan sowieso buiten WPO (artikel 4, 3° WPO)
 - Gebonden opdracht, maar geen onderzoeksdelegatie
- Quid onafhankelijkheid als eerder al opgetreden in partijdige rol?
Objectieve vrees van partijdigheid die betrouwbaarheid bewijs kan aantasten? Niet automatisch
 - Cass. 19 december 2012, P.12.1310.F (OM)
 - Cass. 30 oktober 2018, P.18.0516.N (curator)
 - **Quid meer partijdige (?) private onderzoeker?**

Conclusie

- Wettelijke muur PO – SO blijft overeind staan
 - Onderscheiden doelstellingen
 - Geen delegatie!
- Dat neemt niet weg wat PO wel degelijk rol kan spelen in SO
 - Klacht BP
 - Meldplicht OM/OR
 - PO verder zetten
 - Onderzoeksrapport als bewijs
- Belang van rechtmatig en transparant PO voor bewijs in strafzaken!